

DE FABRIEK DER VERZINSELS: DE SOCIOLOGIE VAN HET SADOWASOCHISME

*Bill Thompson*¹

SUMMARY – *The fantasy Factory: the sociology of sadomasochism*. Popular beliefs about sadomasochism are based upon a misreading of early theories, which tried to distinguish between non-destructive sexual fantasies/behaviour and extremely destructive emotional difficulties. This misrepresentation is encouraged by the belief that sadomasochistic sex depends upon inflicting pain and involves flagellation. Recent research has clearly demonstrated that 'SM sex' is designed to invoke an 'excitation transfer' of emotions to increase the level of sexual arousal and those who do so have nothing in common psychologically or socially with those who injure others because of their compulsive behaviour.

1. De grote angst

Geen andere seksuele praktijk, met de mogelijke uitzondering van pedofilie, heeft zoveel haat en verachting opgeroepen als sadomasochisme. De oorzaak hiervan is, in tegenstelling tot andere maatschappelijke angsten, niet onwettigheid maar het verspreiden van foutieve informatie.

Het was de Katholieke Kerk die hiermee begon, tegen de revolutionaire aristocraat markies de Sade. Niet omdat Sade hield van flagellatie of zich in de gevangenis amuseerde met het catalogeren van iedere denkbare seksuele praktijk, maar omdat de Kerk, zoals veel geprikkelde lezers van zijn vroege werken, *Justine* en *Juliette*, de veel talrijker pagina's ontdekt hadden waarin haar hypocrisie aan de kaak werd gesteld. Steeds ingenomen met haar eigenbelang zag de Kerk een andere essentie niet. Sade's verhalen hekelden ook het concept van de deugd zoals het door de filosofen van de Verlichting in het algemeen en in Voltaire's *Candide* in het bijzonder was verdedigd. Vanaf dan spanden moralisten uit welke christelijke traditie ook samen tegen de "erotisering van geweld", hoewel zelfs dat weinig te maken heeft met sadomasochisme.

Dit artikel wil enkele mythen doorprikken die gezorgd hebben voor een criminalisering van sadomasochistische seks zoals die ervaren werd door de steeds toenemende groep van beoefenaars; dit door terug te keren naar de wortels van de stigmatisatie van sadomasochisme, vooraleer er een trend tot

¹ De auteur werkt als dokter in de criminologie aan de universiteit van Reading, Engeland. In de media en academische middens wordt hij beschouwd als een autoriteit op het gebied van sadomasochisme, pornografie en andere seksuele praktijken. In Britse gerechtszaken wordt hij als deskundige opgeroepen. Een behandeling van de sociaal-juridische aspecten van sadomasochisme vindt men in zijn *Sadomasochisme: painful perversion or pleasurable play* (London: Cassel, 1994).

normalisering ontstond. Enerzijds leg ik de vinger op de meeste foutieve opvattingen, laat ik de lezer kennismaken met het wetenschappelijke onderzoek ter zake en vertel ik waarover sadomasochisme nu eigenlijk gaat. Maar zoals Sade wil ik anderzijds ook een groot deel van de moderne priesters, namelijk de psychiaters, ergeren die ondanks hun honderden studies nog minder van sadomasochisme afweten dat de gemiddelde Katholieke priester. Ik wil geen lezers tot het sadomasochisme bekeren maar ik wil wel kennis over seksuele minderheden verspreiden die vooroordelen helpt bestrijden en persoonlijk geluk mogelijk maakt. Zoals Thomas Weinberg heeft aangetoond is "somasochisme een goed voorbeeld van hoe een pathologie gecreëerd werd door de medische gemeenschap, want tot dan kreeg die ziekte weinig of geen aandacht, en werd ze zelfs niet als een zonde beschouwd"². Zoals de meeste seksuele praktijken werd sadomasochisme gedefinieerd en verklaard tijdens de medicalisering van niet-procreatief seksueel gedrag die in heel Europa plaats had in het laatste kwart van de negentiende eeuw, hoewel dat proces in Frankrijk veel vroeger begon, met name tijdens de Franse revolutie "in het belang van de openbare veiligheid"³. Theorieën van sadomasochisme weerspiegelden de opvattingen van toenmalige seksuologen over de functie en het ideaal van seksualiteit maar verklaarden de fascinaties van de beoefenaars of de natuur van sadomasochisme niet. Ondanks de omvangrijke hoeveelheid literatuur sindsdien, vertellen de meeste werken ons zelfs niet welke activiteiten nu eigenlijk onder sadomasochisme vallen, laat staan dat ze verklaren waarom mensen die praktijken willen; in tegendeel, veel aanpakken herhalen slechts de angsten van allerlei kwaadsprekers die morele beginselen prediken en maatschappelijk angsten als wetenschappelijke waarheden beschouwen.

2. Een Engelse ondeugd?

Hoewel Krafft-Ebings *Psychopathia sexualis* met zijn ontelbare cases gedurende een eeuw het basiswerk voor seksuologen was, grepen veel deskundigen terug naar oorspronkelijker bronnen die een praktijk beschreven die sterk met sadisme en masochisme gerelateerd was, met name de flagellatie of de seksuele opwindning door geseling met zweep of slagen met een stok. Die praktijk, die in het fin de siècle ook wel door Franse intellectuelen *le vice anglais* werd genoemd, is door talloze auteurs met een gebrek aan eigen verbeelding herbeschreven.

Meibomius' essay over het medische gebruik van flagellatie suggereert echter dat de Engelsen die praktijk niet uitvonden⁴. De Grieken geloofden dat stokslagen melancholie en wat we nu anorexia noemen konden genezen; de Romei-

² M. S. Weinberg, 'Sadisme & masochisme: sociological perspectives', in Weinberg, Thomas & Levi Kamel, G.W., *S & M: studies in sadomasochism* (Buffalo: Prometheus, 1993, p. 99-111).

³ Zie Vernon Rosario, *The erotic imagination: French histories of perversity* (New York: Oxford University Press, 1997, p.55).

⁴ Meibomius' geschrift dateert uit 1643 en wordt geciteerd in I. Gibson, *The English vice: beating, sex and shame in Victorian England* (London: Duckworth, 1978).

nen geloofden dat het geselen van vrouwenhanden bevruchting kon bevorderen en Perzische en Russische vrouwen zouden slagen van hun man als een teken van hun liefde opvatten. Of die beweringen nu waar zijn of niet, mensen geloofden ze en dachten dat flagellatie wijdverspreid was. Belangrijker is dat men vanaf de Oudheid flagellatie al als een middel tegen impotentie beschouwde en als een religieuze praktijk kende⁵. In allerlei sappige anekdotes werd over die praktijken verteld. Zo was er een Engelse edelman die ten tijde van George II zijn oudere huishoudster plots om het poetsgerei vroeg. Hij engageerde twee jonge vrouwen die hij tegen betaling vroeg om samen met hem een rollenspel te spelen. Hij was een arm meisje afkomstig uit Parijs die van aalmoezen leefde; zij waren de huishoudster en de meid die hem ervan langs gaven terwijl hij de vloer schrobde en veegde. Dit verhaal, waar of niet, doet vermoeden dat heren van stand al vrij vroeg in de Engelse geschiedenis masochistische fantasieën hadden, wat twijfel zaait over bestaande theorieën over flagellatie.

De mythe dat Engelsen flagellatie uitvonden, zo schrijft Gibson, vindt zijn oorsprong in "de perversiteit van Swinburne en de wijdverbreide reputatie van de geraffineerde wreedheid van de Engelse aristocratie in de Franse literatuur in het fin de siècle"⁶. Echter, diegenen die deze mythe creëerden en verspreidden vergaten de weelderige sadomasochistische scènes die in de Franse en Duitse literatuur tussen 1650 en 1850 verschenen en verzameld werden door twee Engelse bibliofielen van erotica, Ashbee en Dawes⁷. Zoals anderen⁸, gaat Gibson ook voorbij aan het feit dat men het overaanbod aan flagellatie in de Britse pornografie tussen 1950 en 1970 in verband moet brengen met het legale verbod op het tonen van naakt dat tot het einde van jaren '60 bestond. Teksten en beelden over lichamelijke bestraffing werden in tegenstelling tot andere gewelddadigheden in de media niet als obscene veroordeeld door de censurerende autoriteiten zolang men geen erotische reacties toonde en men de hoeveelheid naakt binnen aanvaardbare grenzen hield.

Uit de Franse beweringen dat sadomasochisme *un vice anglais* is, volgt niet dat Engelsen flagellatie uitvonden. Immers, die aantijgingen kwamen er waarschijnlijk slechts na de Britse debatten over het onderwerp, net zoals de Fransen homoseksualiteit als een Duitse ondeugd gingen beschouwen na een stroom Duitse publicaties over die seksuele praktijk⁹. Het is juist dat veel negentiende-eeuwse Britse romans flagellatiescènes bevatten, maar zoveel Britse romans waren er niet¹⁰ en bovendien was flagellatie in die literatuur altijd wel één van de vele deviante praktijken die de helden en heldinnen ondernamen als een tegengif voor de evangelisch-christelijke opvattingen over

⁵ Zie Norman Cohn, *In Pursuit of the millenium* (St.Albans: Palladin, 1970)

⁶ Gibson, *Op. cit.*, p.ix.

⁷ De private manuscripten van Ashbee & Dawes bevinden zich in het British Museum Afdeling Private Case.

⁸ Onder meer Gilian Freeman in zijn *The undergrowth of literature* (London: Thomas Nelson, 1967).

⁹ Rosario, *Op. cit.*, p.83-84.

¹⁰ Voor de verwerking van flagellatiescène's in de Engelse literatuur, zie Bill Thompson, *The World turned inside out* (Essex University: Unpublished MA thesis, 1983).

seksualiteit, de dominante Britse ideologie van die tijd¹¹. Overigens wanneer men de negentiende-eeuwse roman *De gele kamer*, geschreven door de Fransman Jacques Desroix die in London leefde, leest waar flagellatie zonder meer een prominente plaats inneemt, dan merkt men dat veel facetten van het moderne sadomasochisme reeds in overvloed in die roman aanwezig zijn¹².

Wat men niet kan ontkennen is dat de Engelsen, ondanks de uitvoerige publieke debatten in de jaren 1800, het niet eens geraakten over de oorzaken en gevolgen van "sadistische" zweep- en stokslagen in scholen, leger en gevangenis¹³. Waren de "beulen" seksueel opgewonden en ontstonden er seksuele perversies bij de "slachtoffers"? Verschillende toenmalige Britse magazines en dagbladen wisten het ook niet. Een evident probleem hierbij is dat zowel de debaters als de verslaggevers van die discussies nalieten een onderscheid te maken tussen onvrijwillige bestraffing en seksuele flagellatie na instemming. Er waren natuurlijk sadomasochisten die in ruil voor seksuele opwinding tijdens dat debat hun ware bedoelingen verhulden, maar andere betrokkenen geloofden zonder meer oprecht in de pedagogische verdiensten van lijfstraffen. Het is een typische fout van Gibson dat hij de motieven van beide soorten deelnemers aan dat debat niet onderscheidt. Honderd jaar later ziet men hetzelfde als een debat over lijfstraffen in het respectabele *Parent Magazine* plots benut wordt door schrijvers van *softcore* pornografie. Hoe dan ook, die vermenging van verborgen seksuele fantasieën en oprechte pedagogische opvattingen helpt ons weinig om sadomasochisme beter te begrijpen. Echte tuchtmeesters huiverden altijd al bij het vermoeden dat hun slachtoffers genoten van een "goed" pak slaag omdat lijfstraffen dan natuurlijk contraproductief worden; en Gibson kan ons geen voorbeelden geven van slachtoffers uit de arbeidersklasse die enthousiast genoten van lijfstraffen tijdens legerdienst of in gevangenis.

Dit doet vermoeden dat een directe relatie tussen wrede strafmethodes en seksuele flagellatie niet bestaat. Immers, een andere factor die men in Jean-Jacques Rousseau's *Confessions* terugvindt moet nog aanwezig zijn. Zoals de Franse filosoof uitlegt, terwijl hij geniet van de slagen van Mademoiselle Lambercier, zou hij diezelfde aandacht van haar broer niet kunnen appreciëren. Rousseau's verlangen om licht geslagen te worden door een mooie vrouw, die haar tuchtiging overigens onmiddellijke staakte als ze het effect op de achtjarige jongen zag, ontstond en groeide niet door die initiële fysieke gebeurtenis maar door de mentale associatie die hij legde tussen zijn affectie voor haar en haar bestraffende handeling. Zoals de toenmalige medische theorie al meldde bezorgde die combinatie Rousseau juist zijn masturbatiefantasieën¹⁴. Deze vaststelling omtrent het belang van bewuste mentale processen ligt in de lijn van een andere 'bekentenis' die John Money ontving omtrent een Indische jongeman op een christelijke, door missionarissen geleide school die uitkeek

¹¹ Bewijzen voor de invloed van de Evangelische kerk op het Engelse discours over seksualiteit vindt men in E.J. Bristow, *Vice and vigilance* (Dublin: Gill and MacMillan, 1977).

¹² Zie Patrick J. Kearney, *A history of erotic literature* (London: McMillan, 1982).

¹³ Gibson, *Op. cit.*, p.50-54.

¹⁴ Rosario, *Op. cit.*, p. 32-34.

naar stokslagen van "een schoolhoofd (met zijn aantrekkelijke vrouw die soms omkijkt en vernederende, sarcastische commentaar geeft"¹⁵). Veel schoolmakers ontwikkelden een gelijkaardig verlangen om eerder door een aantrekkelijke vrouw dan door een onplezierige, christelijke man van middelbare leeftijd geslagen te worden.

Overigens is het erg waarschijnlijk dat veel Victoriaanse beoefenaars van seksuele flagellatie schoolse lijfstraffen in hun fantasieën en 'scènes' gebruikten net zoals sadomasochisten dat vandaag doen. Het Britse publieke debat waarover sprake toont geenszins aan, zoals Gibson volhoudt, dat de toenmalige sadomasochisten eigenlijk 'gemene tuchtmeesters' waren, maar alles wijst er op dat hun rol nauwelijks van die van hedendaagse sadomasochisten verschilt. Victoriaanse advertenties waarin gehengeld werd naar sekspartners verschillen alvast nauwelijks van die in het eigentijdse clubblad. Gibson was ongetwijfeld verrukt als hij in de volgende advertenties waarin ogenschijnlijk gezocht werd naar een opvoeder voor zoon- of dochterlief verborgen sadomasochistische boodschappen las: "energetische heer, strenge tuchtmeester, wil Engelse les geven aan jongens en meisjes van oudere leeftijd" of "Heer wil nauwgezette onderwijs geven aan oudere jongens"¹⁶. Maar Gibson staarde zich blind op de woorden 'heer' en 'Engels' en begreep niet dat de zinsneden 'oudere leeftijd' en 'oudere jongens' eigenlijk *argot* waren voor de instemmende volwassenen die de adverteerders zochten. Uit de woordkeuze van die advertenties was voor iedere *insider* duidelijk dat men geen kinderen in ruil voor wat nieuwe Engelse woordjes zou geselen.

Het is mogelijk maar erg onwaarschijnlijk dat toenmalige beoefenaars ook maar iets gemeen hadden met schoolmeesters die door hun religieuze opvattingen werden aangemoedigd om weerloze kinderen te slaan¹⁷. Evenmin is het waarschijnlijk dat Victoriaanse sadomasochisten bijdroegen aan een 'nationale flagellomanie', zoals Gibson beweert¹⁸. De reden hiervoor is dat de motieven voor het rechtvaardigen van brutale lijfstraffen en die voor het promoten van seksuele plezier erg verschillend zijn en waren.

Hetzelfde geldt voor wat men de 'folter'-literatuur kan noemen. Het op een hoop gooien van alle literatuur waarin sprake is van macht en geweld gaande van billenkoek tot folteringen uitgevoerd in dictatuur of leger is een gemakkelijke en gevaarlijke praktijk¹⁹; dit omdat de indruk ontstaat dat wie geïnteresseerd is in het ene, ook geïnteresseerd is in het andere. Sinds de vampier van Montparnasse tot de Peter Sutcliffe, bekend als de Yorkshire Ripper, lijkt een link tussen perverse gewelddadige fantasieën over verminking en respectabel publiek gedrag waarschijnlijker²⁰.

¹⁵ John Money, 'Masochism: on the childhood origin of paraphilia, opponent-process theory, and antiandrogen theory', in *Journal of Sex Research*, vol.23, 1987, p.273-275.

¹⁶ Gibson, *Op. cit.*, p.60.

¹⁷ *Ibidem*, p.64-79.

¹⁸ *Ibidem*, p.82.

¹⁹ Zie Freeman, *Op. cit.*

²⁰ De extreem gewelddadige seriemoordenaars die door Dietz, Hazelwood en Warren onderzochten werden door psychiaters en leken die hen kenden als normaal bestempeld, zie P.E. Dietz, R.R. Hazelwood & J. Warren, 'The sexually sadistic criminal and his offenses,'

Hoewel we zullen moeten wachten op grondiger studies die de rol en het belang van flagellatie in het leven van toenmalige beoefenaars precies achterhalen, kunnen we toch al een volgende schets van de kennis over en de natuur van sadomasochisme geven. Het wijdverbreide voorkomen van flagellatie als een straf beïnvloedde de interpretaties die vroege seksuologen aan Sade's *Justine* (1791) en Sacher-Masochs *Venus in Furs* (1870) gaven. Velen dachten hierdoor dat sadomasochisme een erotisering van fysieke pijn was, ook al vermoedden negentiende-eeuwse seksuologen al dat veel activiteiten een complexe interactie van fysieke en mentale prikkels lieten zien. Veel van die activiteiten hadden zelfs niets met pijn te maken. Het geselen in *Venus in Furs*, bevoorbeeld, neemt in Sacher-Masochs beschrijvingen slechts een kleine plaats in; eerder exploreert de auteur het thema van seksuele onderdanigheid en onderwerping. Hetzelfde geldt voor Pauline Reage's *L'histoire d'O* waarin men een eigentijds sadomasochistische ideaal aantreft dat immens verwijderd is van Sade's gedwongen slachtoffers in *Les 120 jours de Sodom*.

Hoe dan ook, niemand betwijfelt dat de vorm en de inhoud van sadomasochistische seks, zoals die van homoseksualiteit, over de jaren heen zijn veranderd, en we weten eigenlijk niet precies in welke mate sadomasochisme voor de twintigste eeuw gedomineerd werd door de verschillende vormen van flagellatie. Het is evenwel hoogst waarschijnlijk dat sadomasochistische praktijken altijd al de kennis weerspiegelden die de toenmalige beoefenaars van seksualiteit hadden, evenals hun kennis van culturele symbolen en hun fantasievol gebruik van maatschappelijke, technologische ontwikkelingen.

3. Gevaarlijk of fantasierijk?

Ondanks hun nadruk op flagellatie fixeerden vroege seksuologen hun aandacht niet volledig op de directe associatie tussen sadomasochisme en seksueel geweld. Integendeel, men speculeerde volop over het bestaan en het belang van de 'mentaal erotische' dimensie, inclusief allerlei masturbatiefantasieën over seksuele onderwerping aan de wil van een ander zonder die fantasieën evenwel in de praktijk te brengen. Toch meende Krafft-Ebing in zijn *Psychopathia sexualis* dat ook die 'dromers' gedreven werden door een directe link tussen sadomasochisme en geweld. Krafft-Ebing onderscheidde de volgende vormen van sadomasochisme:

- (1) Mentaal of psychische sadisme/masochisme waarbij de seksuele opwinding beperkt blijft tot masturbatie en de fantasieën bijgevolg niet gerealiseerd worden.
- (2) Symbolisch sadisme/masochisme met vooral fantasieën over dominantie en onderwerping, de wens om vernederd en beledigd te worden of gegeneerd te zijn, eerder dan een verlangen om fysieke pijn te ervaren. Orgasme is niet noodzakelijk zoals bij die patiënt die een

Bulletin of the American Academy of Psychiatry and the Law, vol. 18, 1990, p.163-178. Voor verklaringen voor die inconsistentie tussen fatsoenlijk uiterlijk en morbide fantasieën, zie P. Kline, *Personality: the psychometric view* (London and New York: Routledge, 1993).

prostituee opzocht om zich uit te kleden, zijn handen en voeten vast te binden, geblinddoekt te worden en na het sluiten van de gordijnen vervolgens een halfuur in die benarde, hulpeloze positie alleen wilde gelaten worden.

- (3) Fysiek sadisme/masochisme waarbij het berokkenen of ervaren van pijn met of zonder seksueel doel centraal staat, maar eigenlijk de zeldzaamste vorm van sadomasochisme was.

Krafft-Ebing verwierp de theorie van Binet die volhield dat erotische voorkeuren het gevolg waren van toevallige associaties die ontstonden na veelvuldige masturbatie met bepaalde "liefdesromannetjes" in het achterhoofd. Hij aanvaardde de idee dat sadisme en masochisme een aangeboren psychopathische afwijking waren²¹. Wreedheid en wellust waren van nature innig met elkaar verbonden – hiervan was de lustmoordenaar het sprekende bewijs. Door die theoretische vermenging van wellust en geweld werd sadomasochistisch gedrag onvermijdelijk met lustmoord geassocieerd. Dat Krafft-Ebing die studies publiceerde om dokters te helpen vlugger een diagnose te maken van patiënten met pervers seksueel gedrag ten einde hen voor verdere "degeneratie" te behoeden helpt ons weinig. De invloedrijke Parijs arts Garnier had al geconcludeerd dat sadisme "aan de basis van veel schijnbaar ongemotiveerde misdaden ligt"²². Sadisme kreeg de reputatie van iets destructiefs, iets immoreels; en hoewel masochisme niet altijd fysieke pijn beoogde, wat een onderscheid toeliet tussen de geblaseerde libertijnen die zich een erectie sloegen en ware masochisten, werden die laatste eveneens gevaarlijke gekken. Omdat hun zwakke wil hen ervoor behoedde zichzelf om te brengen, zelfs wanneer ze in hun fantasie zover gingen, masturbeerden ze dwangmatig en Victoriaanse geleerden wisten waartoe dat moest leiden.

Havelock Ellis en Iwan Bloch deelden Krafft-Ebings angsten niet. Zij geloofden meer dan de Weense psychiater dat sadomasochisme vorm kreeg door cultuur en voornamelijk bestond uit fantasieën. Ellis die voorstander was van seksuele voorlichting, geboortecontrolle, scheiding en zelfs gelijkheid voor homoseksuelen publiceerde zijn liberale ideeën in zijn hoofdwerk *Psychology of sex*, verschenen tussen 1896 en 1928. Zijn verwerping van Krafft-Ebings verklaringmodel van sadomasochisme kan in zeven punten worden samengevat:

- (1) Hij verdedigde een algemene 'arousal'-theorie van de emotie waarin alle emotionele gewaarwordingen – of het nu angst, woede of lust is maakt weinig uit – fysiologisch gezien niet van elkaar te onderscheiden zijn. Een pijnprikkel kan op die manier even eenvoudig een erotische gewaarwording opwekken als woede of vrees.
- (2) Sadomasochisme, zo geloofde hij, ontstond wanneer iemands seksuele opwinding eerder zwak was. Dan gebruikt hij emoties zoals woede en vrees als prikkels om opgewonden te geraken. Maar, zo stelt Ellis, sadomasochisten zoeken niet zozeer de pijnprikkels die kenmerkend zijn voor die emoties, maar eerder het overweldigende van die zintuig-

²¹ Rosario, *Op. cit.*, p.148.

²² Rosario, *Op. cit.*, p.144.

lijke ervaring, die Ellis het 'plezier van een emotionele intoxicatie' noemde.

- (3) Hij was ervan overtuigd dat dit proces bewust verliep en geen psychopathische aberratie was. Steunend op getuigenissen van vriendinnen wist hij dat masochisten zolang ze geen echte schade opliepen en de pijn met genegenheid gegeven werd en niet excessief was, ze bereid waren om pijnprikkels te ondergaan.
- (4) Hij concludeerde eveneens dat de aantrekkingskracht van sadomasochisme deels te wijten was aan de verbanning van ruwe en gore seks uit de geciviliseerde samenleving en de brute ontkenning dat vrouwen – het delicate wezen – plezier konden beleven aan dat soort erotiek.
- (5) Hij aanvaardde een complementariteit van sadisme en masochisme door erop te wijzen dat zelfs Sade regelmatig de rollen omkeerde en beweerd had dat men om een goed sadist te zijn men de masochistische verlangens erg goed moest kennen.
- (6) Hij zag dat beoefenaars het vermogen hadden om te reflecteren over hun seksuele neigingen. Ze konden hun passies en verlangen vrij gemakkelijk controleren, iets wat men van compulsieve personen die anderen dwongen te doen wat zij wilden niet gezegd kon worden. En hoewel ze ernaar verlangden om sommige fantasieën echt mee te maken, gaf hun verbeelding doorgaans voldoende bevrediging. Diegenen die pijnlijke handelingen opzochten waren erg in de minderheid. De meeste waren masochist of sadist in hun verbeelding, wat eigenlijk een beter criterium was om de ware sadisten van die pseudo-sadisten te onderscheiden.
- (7) Volgens Ellis moest men drie types onderscheiden: diegenen die anderen echte schade wilden bijbrengen, diegenen die seksueel opgewonden werden bij de gedachte aan of het zien van pijnlijke handelingen maar dat gedrag niet in een rollenspel in gesymboliseerde vorm wilden herhalen, diegenen die seksuele bevrediging zochten, de eigenlijke sadomasochisten, en in seksspelletjes van het genot van pijn proefden.

Kortom, volgens Ellis had actief sadomasochisme weinig te maken met pijn maar alles met plezier of genot. Pijn was slechts één van de vele bruikbare en gebruikte stimuli om seksueel genot te ervaren. Sadomasochisten waren erg intolerant ten overstaan van reëel geweld en waren doorgaans erg tedere ouders wiens sadomasochistische verbeelding nauwelijks als een regressieve drift kon worden beschouwd.

De Berlijnse arts Iwan Bloch trad Ellis bij²³. Zijn uitgebreide, deels overbodige historische en vergelijkende analyse van antropologische en etnologische gegevens liet zien dat men de meeste perversies niet echt als aberraties kon beschouwen daar ze onafhankelijk van tijd, plaats, cultuur of ras erg regelmatig voorkwamen. Gebruikmakend van erg amusante gevallen en anekdotes versterkte Bloch de opvatting dat sadomasochisme zelden echte fysieke pijn

²³ Zie Iwan Bloch, *Anthropological studies in the strange sexual practices of all races in all ages* (New York: Anthropological Press, 1933).

beoogde, dat masochisten vernederingen en beledigingen boven pijn verkozen en dat er niets in *algolagnie* te vinden was dat het schadelijk of gevaarlijk maakte. Wanneer sadomasochisme in erg geciviliseerde maatschappijen aangetroffen werd zou de vorm afhangen van hoe een bepaalde maatschappij de seksuele betrekkingen organiseerde.

Psychiaters namen, getekend door de christelijke erfenis die seks als procreatie en niet als recreatie zag, de 'functionele' visie op seksualiteit over. Het gevolg was dat men alle seksuele activiteiten die recreatief en onproductief waren als abnormaal gedragingen werden gecatalogeerd. Theoretici namen niet de moeite om de intrinsieke waarde van dat specifieke seksuele genot te onderzoeken. Het enige meningsverschil in psychiatrische middens was of die seksuele afwijkingen aangeboren en bijgevolg van biologische oorsprong waren of traumatisch en dus psychologisch te verklaren waren.

Een tweede beperking van het toenmalige seksuologische onderzoek was een obsessieve projectie van de toen geldende, erg stereotiepe gender- en sekserollen op seksuele verschijnselen en hun wetenschappelijke verklaringen. Sadisme was een overdrijving van de mannelijke agressie; masochisme een pathologische vorm van de natuurlijke vrouwelijke passiviteit en onderdanigheid²⁴.

Een derde handicap was het simplistisch zoeken naar een monocausale theorie die de enige echte oorzaak van iedere seksuele perversie zou blootleggen. Dit simplisme was alvast verantwoordelijk voor Krafft-Ebings atavisme waarin zowat alle cruciale onderscheidingen die nodig zijn om sadomasochisme werkelijk te begrijpen op één hoopje werden gegooid.

De onvermijdelijke vierde beperking was de veronderstelling dat sadomasochisten, zoals iedereen, slaaf konden en wilden worden van hun seksuele impulsen eenmaal ze opgewonden werden. Je kan je zondige gedachten niet beheersen. Men hield geen rekening met het feit dat de meeste psychiaters die zich toen met het onderwerp inlieten hun cases kregen nadat hun patiënt de wet overtreden had en de gerechtshoven een verklaring voor dat in strafrechtelijke zin deviante gedrag wilden horen.

Op de achtergrond hield de trotse gedachte wacht dat hoe beschaafder en complexer een samenleving was, hoe perfecter de maatschappelijke organisatie moest zijn. Aangezien geen redelijk en gevoelig mens van dat ideaal wou afwijken, moest de deviante of geperverteerde persoon al behoorlijk ontaard of gedegenereerd zijn, wat in de medische theorieën van Magnan, Morel en Lombroso ook het geval was²⁵. De burgerlijke, Victoriaanse seksuele praktijken werd door tijdgenoten beschouwd als het eindpunt van een onvermijdelijke en natuurlijke evolutie. De beschaving had hogere en steeds meer geraffineerde vormen van liefde en seksualiteit voortgebracht, dit terwijl seksuele perversies een gevaarlijke regressie naar primitievere vormen van seksualiteit belichaamden. Zoals de meeste toenmalige psychiaters aanvaardde Krafft-Ebing die analyse. Hij merkte evenwel niet op dat die seksuele perversies niet zozeer

²⁴ Zie Jan Verplaetse, 'Vrouwenpijn en mannenplezier: de antifeministische wortels van sadomasochisme in de *Belle Epoque*' in dit nummer van *Ethiek & Maatschappij*.

²⁵ Rosario, *Op. cit.*, p.143-151.

verband hielden met de mentale gezondheid van de betrokkenen, maar eerder met de Victoriaanse burgerlijke normen die seksuele verlangens stigmatiseerden en erotisch genot aan banden legden.

Wat Foucault ook mag denken, alle onderzoeken naar en discussies over niet-procreatief seksueel gedrag in die periode waren erop gericht deze verlangens en praktijken te veroordelen en uit te schakelen. In dit klimaat werd sadomasochisme, gegeven de ongenueanceerde associatie met geweld en pijn, uiteindelijk een gevaarlijke ziekte. Ondanks de opmerkingen van Ellis en Bloch geloofden de medische en rechtelijke autoriteiten Krafft-Ebings verwarrende definities en diepe angsten. Men had de wilde menselijke lust nog niet tam gekregen. Freudianen deelden, zoals we zullen zien, die indruk.

4. De dwaling der Freudianen

Hoewel psychoanalyse in vergelijking met andere takken van de psychologische wetenschap een bijzonder subjectieve en speculatieve discipline is, hebben Freudianen zich al vrij vroeg een respectabele positie in Europese en Amerikaanse rechtbanken weten te verwerven. Misschien kregen sommige magistraten en juryleden na hun expertise een andere kijk op de motieven van de beklaagden; echter, voor een beter begrip van sadomasochisme was hun analyse alvast rampzalig.

Allereerst is de verwarring compleet. Freud heeft immers getracht om zijn definities en verklaringen van sadomasochisme in overeenstemming te brengen met zijn steeds wijzigende holistische denkbeelden over het onbewuste. Freud heeft bijgevolg niet één maar meerdere theorieën over sadomasochisme wat de zaak zeker niet eenvoudiger maakt. Bovendien ontkent Freud, in welke theorie ook, het belang van bewuste processen die sadomasochistische spelpartners precies toelaten elkanders seksuele wensen te begrijpen²⁶. Eenmaal een Freudiaans acoliet zoals Jones banden aanging met puriteinse sociale bewegingen om psychoanalyse als een fatsoenlijke discipline te laten overkomen, werd de simplistische opvatting verspreid dat masochisten ernstig ziek en sadisten zonder uitzondering gevaarlijke maniakken waren. Op verschillende tijdstippen werd die opvatting herhaald, nu eens door Sadgers bijdrage over sadomasochisme, dan weer door Socarides' *The function of moral masochism* uit 1958 en door talloze populariserende Freudiaanse auteurs tijdens de jaren '60 waarin "sadisme" zo goed als een synoniem was van lustmoord²⁷.

Naarmate het rechtelijke systeem gaandeweg meer beroep deed op de "wetenschap" psychoanalyse als een alternatief voor de afgedane religieuze verklaringen van crimineel gedrag en *lifestyle*-misdaden, kreeg de psychoanalyse erkenning door in gerechtszalen te verkondigen dat Europese en Amerikaanse serie-moordenaars – zoals Fritz Haarmann, Neville Heath of the Boston Strangler –

²⁶ Bill Thompson, *Op. cit.*, p.41-48.

²⁷ Sadger, J., 'A contribution to the understanding of sadomasochism', in *International Journal of Psychoanalysis*, 1926, vol. 7, p.484-491, Socarides, C.W., 'The function of moral masochism', in *International Journal of Psychoanalysis*, 1958, vol. 39, p.587-597.

sadomasochisten waren. Iedere iets wat bizarre moord, zoals de foltermoord van Chandler Stevens in Sarasota in 1959, werd gezien als het werk van een "sadist" ook al werd de dader nooit gevonden²⁸. Die aantijgingen werden op ultieme wijze herhaald in de Britse zaak van de zogenaamde 'veenmoorden'. Ian Brady en Mira Hindley waren een stel *losers* met grote ideeën; Ian over zijn kunnen, Mira over haar toekomst met Ian. Op een dag ontvoerden ze enkele kinderen naar Brady's huis die ze tot allerlei seksuele daden dwongen. Later vermoordden ze de kinderen en verbrandden ze hun lijkes in de plaatselijke veengebieden. De publieke afschuw die werd aangewakkerd door radio en televisie die de pijnlijke zoektocht door de venen versloegen en die de opnamen van de smeebeden van Brady's slachtoffers lieten horen, was in het bijzonder gericht tegen sadomasochisme. In Brady's magere boekenkast stonden immers een paar volumes van Sade's aanstootgevende romans. Niemand wist met zekerheid of hij ze gelezen had, laat staan begrepen had.

Psychoanalytici die het niet eens geraakten over een definitie van de verschillende Freudiaanse soorten masochisme (Freud onderscheidde het erogene – wat nu het seksuele is –, het morele en het feminiene masochisme), bereikten in hun studies over seriemoordenaars en SM-beoefenaars evenmin eensgezindheid. Ze slaagden er bovendien niet in een coherente forensische diagnose uit te werken die toeliet gevaarlijke personen van ongevaarlijke te onderscheiden. Voorts leest men in de diagnose van 'somasochistisch' gedrag bij kinderen in de jaren '80 dezelfde symptomatische praktijken als in de diagnose van slachtoffers van satanische misbruik in de jaren '90²⁹. Hun begrip van sadomasochisme volgt iedere mode in de psychiatrie zoals 'object-relatie theorie' of 'self-esteem regulation'³⁰.

Kortom, patiënten die door psychiaters als 'somasochist' zijn bestempeld, hebben niets gemeen met beoefenaars van somasochistische seks. Zoals Eugene Levitt al in 1971 opmerkte, speculeren de meeste 'autoriteiten' slechts over praktijken en attitudes die buiten de verbeelding van de geleerde niet bestaan³¹. Sindsdien is er niets veranderd. Nu psychiaters de termen sadisme en masochisme gebruiken om zowat iedere huis-, tuin- en keukenpathologie te verklaren, zijn die begrippen zelfs in psychoanalytische middens betekenisloos geworden. Echter, er is een erg eenvoudige verklaring voor die cruciale vraag: "Waarom doen SM-beoefenaars wat ze doen?"

5. De genotstransfer

Terwijl psychiaters nog steeds geloven dat "het onduidelijk is waarom pijn seksueel opwindend kan zijn"³², weten gedragspsychologen en SM-beoefe-

²⁸ *St. Petersburg Times*, 23 maart 1994, p.1.

²⁹ Zie Naylor, B.A., 'Somasochism in children and adolescents: a contemporary treatment approach', in *Psychotherapy*, 1986, vol. 23, p.586-592.

³⁰ Zie Robert Glick & Donald Meyers, *Masochism: current psychoanalytic perspectives* (London: the Analytic Press, 1988).

³¹ E.E. Levitt, 'Somasochism', in *Sexual Behavior*, vol. 1, 1971.

³² Stuart Asch, 'The analytic concepts of masochism: a reevaluation', in Robert Glick

□

naars het antwoord al jaren. Sinds het laatste decennium aanvaarden meerdere deskundigen de zogenaamde 'endorfine-verklaring' van sadomasochisme³³. Die verklaring vertrekt van de idee dat pijn een opiumachtige chemische stof in de hersenen vrijmaakt, gekend als endorfine, die ook een uiterst plezierige sensatie kan teweegbrengen. Die ervaring kan worden vergeleken met die van autorenners, body builders of beoefenaars van aerobic tijdens het hoogtepunt van hun sportprestaties of met de mystieke hoogtes die bereikt worden door Indische fakirs of door de leden van Mandanstan die tijdens de O Kee Pa ceremonie met doorboorde tepels aan een boomstam hangen³⁴. Of endorfines geactiveerd worden of niet, dit is slechts een deeltje van een weinig gekende maar stevig gefundeerde verklaring die, ironische genoeg, verder uitgebouwd werd door een vooraanstaand tegenstander van sadomasochisme: Dolf Zillman.

In vele gemeenschappen waarin de seksuele initiatieven niet beperkt waren tot de mannen, maar de vrouwen even seksueel actief waren, waren agressieve seksuele handelingen, zoals bijten en slaan, heel gewoon³⁵. Dit 'dierlijk' gedrag waarvoor het geciviliseerde christelijke moralisme huiverde voorkwam monotonie en verveling. Door het invoeren van gecontroleerde agressieve handelingen in de seksuele relatie, kon men de verveling en routine wegnemen. Seksueel gedrag wordt dan verrijkt met prikkels en opwindingen die traditioneel niet tot de erotische emoties behoorden, maar wel 'erotiseerbaar' zijn. Dit transfereren of overplaatsen van allerlei emoties naar het erotische gebied werd al door Bloch en Ellis vermoed. Als je opgewonden geraakt van een bepaalde activiteit, dan kan die opwindning overgebracht worden naar een daarop volgende activiteit. Dit verklaart waarom koppels soms intenser vrijen na een kleine ruzie dan na een romantisch, teder voorspel.

In het geval van sadomasochistische seks kunnen de fysiologische effecten van een aseksuele pijnervaring gebruikt worden om iemands seksuele opwindning te verhogen want, zo schrijft Zillmann "pijn is erg resistent tegen habituatie (...) Acute pijn kan altijd gebruikt worden om de opwindning groter te maken. Het is een gewoontebestrijder *par excellence*"³⁶. Het enige dat nodig is wil die transfer slagen is dat de seksuele prikkel altijd overheerst; want als de pijn te acuut is en de lust te gering wordt dan verdwijnt het genot erg snel. Blijft het genot hoger dan de kwelling dan kan men die pijn 'erotiseren'. Zillmann: "knijpen, krabben, zuigen, bijten, knellen, trekken, stoten en slaan vormen het arsenaal van agressieve prikkels die gebruikt kunnen worden om een grauwe seksuele leven opnieuw kleur te geven. En wie die middelen aanwendt zal merken dat 'het krijgen' beter werkt dan 'het geven'³⁷.

Donald Meyers, *Masochism: current psychoanalytic perspectives* (Hillsdale: The Analytic Press, 1988, p.94).

³³ Zie Carol Truscott, 'S/M Some questions and a few answers', in Mark Thompson (ed.), *Leatherfolk: radical sex, people, politics, and practices* (Boston: Alyson, 1991).

³⁴ Zie Scott Trucker in 'The hanged man' in Mark Thompson, *Op. cit.*; Ted Polhemus & Housk Randall, *Rituals of love* (London: Picador, 1994, p.115-116).

³⁵ Zie Dolf Zillmann, *Connections between sex and aggression* (Hillsdale: Lawrence Erlbaum, 1984).

³⁶ *Ibidem*, p.198.

³⁷ *Ibidem*, p.205-206.

Hieruit volgt dat het ons niet zou verrassen als gegeseld worden of er slechts aan denken hetzelfde effect kunnen hebben. Bovendien verkrijgen masochisten, *bottoms* of submissieven hun erotische genot uit fysieke sensatie of mentale stimulatie, terwijl sadisten of dominanten opgewonden geraken van het genot dat zij de submissieve partner kunnen geven. Het is bijgevolg erg onwaarschijnlijk dat zij de verlangens van de onderdanige partner negeren of de afgesproken grenzen overschrijden. Als dat gebeurt, heeft dat slechts een desastreus effect op de sadist zelf.

Die fysiologisch-neurologische genotstransfer is toch niet het voornaamste bestanddeel van sadomasochistische seks. Wat sadomasochisme echt onderscheidt van andere vormen van seksualiteitsbeleving is de manier waarop de beoefenaars weloverwogen en erg bewust hun seksuele opwinding leren controleren door voorzichtige manipulatie van verschillende stimuli, zowel fysieke als mentale; hoe ze een gelaagde erotische spanning opbouwen die ondenkbaar is bij diegenen die zich beperken tot *straight sex* met een uiterst voorspelbare climax. Sadomasochistische seks is een soort langdurig en uitgebreid voorspel waarin iedere handeling of gedachte bijdraagt tot een erotische opwinding die zich niet beperkt tot de genitaliën, wat iemand erg onbevredigend kan vinden, maar betrekking heeft op het hele lichaam en de geest. Dit "voorspel" wordt met geven en nemen van echte pijn gespeeld, maar men ervaart niet die pijn die medische aandacht vraagt.

Ondanks zijn inzichten verzette Zillmann zich tegen sadomasochistische seks omdat hij merkte dat die genotstransfer dieren erg agressief maakte. Hij wou niet inzien dat het menselijke paargedrag niet biologisch geprogrammeerd is en dat mensen over het vermogen beschikken om die negatieve ontwikkeling te controleren. Het is die controle die SM-beoefenaars onderscheidt van psychotici die hun woede niet kunnen beheersen en van 'morele masochisten' die zich kastijden om verantwoordelijkheden in het leven te ontlopen. Kortom, SM-beoefenaars zijn niet meer of minder dan deskundigen in het beheersen en stimuleren van seksuele opwinding. Dat dit een onschadelijke kunst is werd reeds voldoende aangetoond in allerlei psychologische en sociologische studies.

6. Sadomasochisme van binnenuit gezien

Ondanks voortdurende pogingen van bewindslui, rechters, psychiaters en religieuze activisten om sadomasochisme te stigmatiseren, reageerde niet iedereen met afschuw. Lang voor de jaren '60 verwierp men in Europa en de Verenigde Staten moreel-psychiatrische definities en beschrijvingen van de zogenaamde ideale seksuele relaties en bekeek men seks al als iets recreatiefs. In verslagen van tegenstanders leest men over wijdverbreide buitenechtelijke seksuele activiteiten, het maken en uitwisselen van pornografie en sadomasochistische praktijken (toen gekend als 'huiselijke discipline') die erg verspreid waren ondanks hun illegaliteit³⁸.

³⁸ Zie Michael Leigh, *The velvet underground* (London: Annihilation Press, 191).

Een eerste groep georganiseerde sadomasochisten waren naar alle waarschijnlijkheid de homoseksuele *Leathermen* die ontstonden uit homoseksuele motorclubs voor oorlogsveteranen tijdens de jaren '50 aan Amerikaanse westkust. De *Satyrs* moet één van de eerste verenigingen zijn geweest. Hun leden hingen rond in een dozijn bars over het hele land³⁹. Voor die tijd werden contacten gelegd via discrete advertenties in respectabele kranten en tijdschriften, zoals de *Saturday Review of Literature*. Eenmaal de contacten gelegd en de ontmoeting gearrangeerd waren, overstegen de SM-beoefenaars de wijdverbreide indruk dat sadomasochisme niets meer was dan flagellatie⁴⁰. Hoewel het omwisselen van SM-rollen vaak voorkomt, was er een oorspronkelijk surplus van meesters/*tops* ten opzichte van slaven/*bottoms* van circa 1 tegen 10; wat erop wijst dat het die mannen te doen was om het gebruiken, ontwikkelen en perfectioneren van bepaalde technieken⁴¹. De mannelijke *tops* waren fier op hun kunsten – hoe iemand veilig vast te binden of te *piëren* – en investeerden nogal wat tijd in het perfectioneren van die technieken. Veel aandacht ging uit naar veiligheid en informatie hierover verspreidde men via een toenemende stroom vaktijdschriften zoals *Leather Journal* en *Drummer*⁴².

Opdat men hun seksuele voorkeuren niet met de foutieve psychiatrische labels zou associëren lanceerden deze *leathermen* alternatieve termen voor 'sado-masochisme' en 'sado-masochisten', zoals 'sensualiteit en wederkerigheid' of 'seksuele magie'⁴³. In 1964 maakte *Life* melding van een uiterst gestructureerde SM-gemeenschap met eigen gewoontes, *dress code* en regels die deel uitmaakte van het homomilieu in San Francisco⁴⁴. Eén bar, *The Tool Box*, zal een trend inzetten die gevolgd wordt door andere bars in en rond Folsom Street. De kleine feestjes voor genodigden leidden in de jaren '70 tot de 'great parties' gehouden over het hele land in bars met speciaal ingerichte achterkamers en kelders. Beroemd werden de *Mineshaft* in New York, de *Hell Fire Club* in Chicago, de *Catacombs* in San Francisco met zijn eigen specialiteit, met name *fistfucking*⁴⁵. Verdere uitbreiding kwam er na 1980 met het ontstaan van de *Gay Male S/M activists* die weloverwogen kozen voor een politiek van transparantie en openheid⁴⁶. Sindsdien bleven de *leathermen* de trendsetters en deskundigen inzake SM-technologie en -kennis.

De heteroseksuele SM-scène volgde die van de *leatherman* op de voet, met de

³⁹ Zie Guy Baldwin, 'A second coming out' in Mark Thompson (ed.), *Op. cit.*; Bill Thompson, *Op. Cit.*

⁴⁰ Zie Samuel Stewart, 'Dr. Kinsey takes a peek at S/M: a reminiscence', in Mark Thompson (ed.), *Op. cit.*

⁴¹ Guy Baldwin, *The ties that bind: the SM/leather/fetish: erotic style, issues, commentaries and advice* (Los Angeles: Daedalus, 1993, p.59-63)

⁴² Zie Thom Magister, 'One among many: the seduction and training of a leatherman', in Mark Thompson (ed.), *Op. cit.*

⁴³ Zie Mark Thompson, 'Black leather wings', in Mark Thompson (ed.), *Op. cit.*

⁴⁴ Guy Baldwin, *Op. cit.*, p.49, p.111-115).

⁴⁵ Zie Gayle Rubin, 'The Catacombs: a temple of the butthole', in Mark Thompson (ed.), *Op. cit.*; zie voor de relatie tussen *fistfucking* en de Franse filosoof Michel Foucault, Danny Praet, 'Michel Foucault over S/M over Michel Foucault', in dit nummer van *Ethiek & Maatschappij*.

⁴⁶ Zie David Stein, 'S/M Copernican revolution: from a closed world to the infinite universe', Mark Thompson (ed.), *Op. cit.*

stichting van de New Yorkse *The Eulenspiegel Society* in 1971 en de *Society of Janus* in 1974 in San Francisco. Die laatste vereniging bracht hetero's, homo's en biseksuelen samen en organiseerde voor alle geaardheden in de *Catacombs* en *The Hot House*, een gebouw met vier verdiepingen en ontelbare *fantasy rooms*, gedurende de jaren '70 beruchte nachtelijke feesten⁴⁷. De grootste Europese gemeenschap bevond zich in Groot-Brittannië hoewel Duitsers en Nederlanders vroeger clubs oprichtten zoals *Doma* in Amsterdam en Den Haag, *Club Caprice* in Stuttgart en *Hjarter Dam* in Stockholm. Een katalysator in Groot-Brittannië was John Sutcliffe die de club *Atomage* oprichtte en kleine bijeenkomsten organiseerde in Londense hotels. De fetisjen die in die club gebruikt werden kregen ruimere bekendheid via de populaire TV-serie *The Avengers* (De Wrekers). Met de oprichting van *Skin Two*, een club in een kelderverdieping van de Londens wijk Soho, opende het milieu in 1983 zijn deuren voor een ruimer publiek. *Skin Two* dat gesticht werd door een bekende Engelse TV-ster werd later herdoopt in *Maitresse* en gerund door leden van de Bananarama-groep. Sommige leden van die Londens clubs gaven het *Skin Two Magazine* uit en organiseerden de jaarlijkse *Rubber Ball*, een evenement waarop men tot 2500 gasten ontving. Met de hype van fetisjistische kleding in de jaren '80 waardoor over het hele land clubs gesticht werden, groeide het Britse milieu gestadig. SM-clubs vindt men nu in Bristol, Liverpool, Birmingham en Leeds. De gastheren van één club, *Der Putsch*, baten nu tevens *Westward Bound* uit, dit is een SM-hotel en postorderbedrijf voor allerlei sadomasochistische erotica.

Hoewel het wat langer duurde ontwikkelde zich eveneens een SM-subcultuur binnen de lesbische gemeenschap. Nog geen jaar na de oprichting van SAMOIS, een organisatie voor SM-lesbiennes in San Francisco, concludeerde de *National Organisation of Women* dat sadomasochisme strijdig was met de feministische principes⁴⁸. SAMOIS viel die conclusie aan en argumenteerde dat de *National Organisation of Women* een 'middenklasse-feminisme' verdedigde waarin seks en lust eigenlijk als mannelijke attributen werden beschouwd. Voor SAMOIS opende sadomasochisme mogelijkheden voor lesbische erotiek; wat een stelling was die beklemtoonde dat vrouwen seksuele verlangens hebben. Sommige die er van overtuigd bleven dat feminisme en sadomasochisme onverenigbaar waren, moesten evenwel toegeven dat SAMOIS een noodzakelijk tegengewicht vormde voor de 'politiek correcte seks' die steeds meer vrouwen van de feministische beweging vervreemde⁴⁹.

Echter, de tegenstelling tussen 'politiek correcte seks' en 'ongecompliceerde vrouwelijke seks' bleek in de politiek erg verdeelde wereld van het feminisme te groot. Tijdens de *Bardnard college conference* in april 1982 leidde die discussie tot een breuk in de feministische beweging. Een gelijkaardige ontwikkeling zag men in Groot-Brittannië wanneer aan het eind van de jaren '80 de lesbische

⁴⁷ Zie Gayle Rubin, *Op. cit.*

⁴⁸ Zie Susan Ardill & Nora Neumark, 'Putting sex back into lesbianism', in *Gay Information*, Spring, 1982.

⁴⁹ Judy Butler, 'Lesbian S&M: the politics of dis-illusion' en Sarah Hoagland, 'Sadism, masochism, and lesbian feminism' in Robin Ruth Linden (ed.), *Against sadomasochism: a radical feminist analysis* (Palo Alto: Frog in the well, 1982).

vereniging *SM Dykes* ontstond en een tijdlang het lesbisch SM-tijdschrift *Quim* publiceerde. Zij verijdelden een poging om lesbische sadomasochisten uit het Londense homoseksuele milieu te weren. Die banvloek dreigde omdat Britse vrouwenbewegingen van mening waren dat de lesbische separatisten die tot SAMOIS of *SM dykes* behoorden “verkrachting en vrouwenmoord veroorzaakten”⁵⁰.

Door het organiseren van conferenties, workshops, SM-feestjes en technische demonstraties boden die verenigingen faciliteiten aan mensen die sadomasochistische seks wilden verkennen. Hun uitgebreide organisatie met plaats voor verticale en horizontale integratie – tot *Skin Two* behoren een tijdschrift, een winkel, een postorderbedrijf en een uitgeverij – toont duidelijk dat de SM-beoefenaars niet bepaald het slachtoffer zijn van dwangmatige seksuele driften. In de Verenigde Staten alleen al zijn er zo’n 200 clubs en elders telt men er zo’n 100 waarin verantwoorde sadomasochistische seks beoefend wordt⁵¹.

Die verenigingen begeleiden de introductie van nieuwkomers en nieuwsgierigen in een netwerk van leden, infrastructuur en diensten. Ze bieden niet alleen veilige seksspelletjes zoals ‘slaafse gehoorzaamheid’ en ‘exhibitionisme’ aan maar zijn ook een ontmoetingplaats voor gelijkgezinden. Met de alsmaar toenemende vakliteratuur waarin gedetailleerde adviezen gegeven worden helpen die activiteiten het stigma wegnemen dat op sadomasochisme rust. Vroegere generaties konden slechts dromen van de diensten en faciliteiten die door hedendaagse clubs aangeboden worden. Bovendien streven ze naar betere voorlichting van het grote publiek, hoewel de normalisering van sadomasochisme langs andere wegen werd bewerkstelligd.

Sociaal-wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat SM-beoefenaars sociaal en psychologisch zichzelf blijven en zichzelf noch anderen verwonden. Die vaststelling werd overigens bevestigd door de enige psychiater die een veldstudie ondernam⁵². In tegenstelling tot het pathologische model dat nog vaak verdedigd wordt door psychiaters, hangen sociaal-psychologen een heel ander beeld van de sadomasochist op. Zo schrijft Chris Gosselin: “Er is vaak verwarring tussen de seksuele sadist en de psychopaat. Nochtans kan hun persoonlijkheid in het algemeen niet meer verschillend zijn. Het kenmerk van de psychopaat is zijn onvermogen om medelijden, zorgzaamheid, tederheid of misschien zelfs woede en vrees te voelen. De seksuele sadist daarentegen voelt die emoties erg intens en juicht ze in ieder spel met zijn masochistische partner toe. De ‘masochistische partner’, d.w.z. niet iedere partner; want sadisten geven om diegene met wie ze interageren en doen niets met iemand die het niet wil. Een tweede verwarring is dat het niet steeds de zogenaamde sadist is die in dit seksuele gedrag de “dwang” uitoefent. Dikwijls leidt de submissieve partner evenzeer als de dominante partij. Zoals veel koppels die conventionele seks bedrijven wel weten is een volledige overgave aan een partner die precies weet wat je wil een gelukzalige ervaring. Uiteindelijk is er een verrassend

⁵⁰ Zie *Pink Paper*, 1 april 1990, p.14.

⁵¹ Guy Baldwin, *Op. cit.*, p.39.

⁵² Robert Stoller, *Pain & Passion: a psychoanalyst explores the world of S & M* (New York: Plenum press, 1991).

nauwgezet "contract" tussen beide personen waarin men toestemt dat de ene persoon een dominante, pseudo-brutale rol inneemt en de andere persoon het onderdanige pseudo-slachtoffer speelt. Beide hebben de beste bedoelingen met elkaar. Elk koppel zoekt voorzichtig en bekommerd naar wat beide participanten plezierig vinden (als ze het al niet op voorhand weten)"⁵³.

Onderzoek naar de sociale status van SM-beoefenaars concludeerde dat de sadomasochisten gemiddeld genomen hoog opgeleid zijn en een hoge levensstandaard hebben⁵⁴. Sociaal-psychologen stelden vast dat SM-beoefenaars geen compulsieve personen zijn, niet geneigd zijn om risico's te nemen, tevreden zijn met hun sadomasochistische verlangens, zich ervoor hoeden om niet-ingewijden in hun spel te betrekken, in staat zijn om hun rollen om te draaien – indien gewenst kunnen ze meer submissief of dominant zijn – en een uitgebreid gamma van fantasievolle elementen in hun seksspelen aanwenden.

Wanneer beoefenaars psychometrisch onderzocht werden, scoorden ze inzake psychotisch gedrag – een goede voorspeller voor zelfzuchtige en gewelddadig tendenties – niet hoger dan gemiddeld⁵⁵. Omgekeerd kon men ook geen hogere waarden voor schuldgevoelens of afkeer voor seksuele agressie tegen vreemde personen vaststellen. Sadomasochisten hadden in tegendeel een stabielere persoonlijkheid dan de gemiddelde participant in het onderzoek⁵⁶.

Eén uitzondering was de erg geïsoleerde groep van rubberfetisjisten die eigenlijk al bestond voor de beschreven opkomst van de SM-subculturen⁵⁷. Hun symptomen zijn die van een bijzonder teleurgesteld en gefrustreerd iemand. Maar zelfs dan zijn ze geen bedreiging voor anderen. Mensen die voor problemen zorgen zijn niet geïntegreerd in de lokale sadomasochistische scène. Leden achterhalen al vlug de ware bedoelingen van nieuwelingen met ongepaste intenties⁵⁸. SM-beoefenaars zijn best aardige mensen wiens fantasieën, behalve hun sadomasochistische scenario, niet veel verschillen van die van "gewone" mensen. Terwijl sadomasochisten hoger scoren wat betreft hun fantasieën over partnerruil, promiscuïteit, anonieme seks en het gebruik van voorwerpen dan andere seksuele minderheden, scoren ze ook het hoogst wat betreft de intieme seks zoals het kussen van de geliefde. Het belangrijkste verschil tussen SM-beoefenaars en de anderen is dat ze vroeger aan seks

⁵³ Gosselin, 'The rituals of pain and pleasure' in *New Society*, 24 januari 1985.

⁵⁴ De studies hierover zijn Andreas Spengler, 'Manifest sadomasochism of males: results of an empirical study', *Archives of Sexual Behavior*, vol.6, p.441-456, 1977, North, *The outer fringe of sex* (London: Odyssey Press, 1981), Patrias, *The sociology of sexual deviation* (New York University: unpublished Ph.D., 1978), Moser & Levitt: An exploratory-descriptive study of a sadomasochistically oriented sample, *Journal of sex research*, 1987, 322-37; voor gegevens over relatie tussen SM-fantasieën en opleidingsniveau, zie G.V. Hamilton, *A research in marriage* (New York: Boni, 1929); M. Hunt, *Sexual behavior in the 1970's* (Chicago: Playboy Press, 1974); E. Harinton & J. Singer, 'Women's fantasies during sexual intercourse' in *Journal of Consulting Clinical Psychologie*, vol.42, 1974; V. Greendlinger & D. Byrne, 'Coercive sexual fantasies of college men as predictors of self-reported likelihood to rape and overt sexual aggression', *Journal of Sex Research*, vol.23, 1987.

⁵⁵ H. Eysenck & D. Nias, *Sex, violence and the media* (St. Albans: Palladin, 1978).

⁵⁶ C. Gosselin & G. Wilson, *Sexual variations: fetishism, transvestism and sadomasochism* (London: Faber and Faber, 1980).

⁵⁷ Zie North, *Op. cit.*

⁵⁸ Zie Het New Yorkse tijdschrift *Village Voice*, 8 juli 1996.

beginnen en van seks een hobby maken waarin men veel energie en tijd stopt in het verfijnen en uitbreiden van de seksuele vaardigheden⁵⁹.

Hiermee willen we niet suggereren dat diegenen die sadomasochistische seks genegen zijn geen problemen ondervinden wanneer ze zich in een SM-subcultuur inlijven. Sommige belangstellenden menen dat sadomasochisme een geschikt middel is om met allerlei psychische problemen uit hun verleden beter overweg te kunnen;⁶⁰ maar dit heeft niets met sadomasochisme te maken. Geen SM-beoefenaar zal overigens beweren dat alle vrijwillige ontmoetingen goed aflopen of dat niemand een *hidden agenda* meebrengt⁶¹. Baldwin, een psychotherapeut die zich specialiseerde in sadomasochistische en fetisjistische patiënten, stelt dat "diegenen in de wereld van *kinky* seks het meest gevaar lopen wanneer ze geen vrienden in die subcultuur maken en vereenzamen, of als ze gebrek hebben aan emotionele maturiteit"⁶².

Het lijkt ongeloofwaardig maar de afwezigheid van risico's is vooral in de SM-seksspelletjes prominent aanwezig. Tegengesteld aan een populaire voorstelling van zaken die ontleend is aan scènes met zware flagellatie, interesseren de meeste beoefenaars zich niet voor fysieke pijn. De meest gebruikelijke SM-activiteiten zijn: *spanking* of billenkoek, *bondage* of het vastbinden van de partner met kettingen, riemen of touwen, symbolische vernederingspelletjes, het aantrekken van fetisjistische kledij en uniformen en het gebruik van allerlei voorwerpen. Het toebrengen van zelfs erg milde pijn zoals bijten of het plaatsen van tepelklemmen is iets voor een minderheid van beoefenaars. Al die activiteiten vinden plaats tijdens een rollenspel dat men een *scène* noemt en waarvan het slaaf-meesterspel het bekendste is⁶³. Die scènes kunnen variëren van een eenvoudig instructie om een bepaalde handeling uit te voeren tot een bijzonder complex geritualiseerd geheel van activiteiten die veel en duur materiaal vergen en doorgaans plaatsvindt in een speciaal hiertoe ingerichte kamer die de *dungeon* (kerker) heet⁶⁴. Het decor en de activiteit zijn weloverwogen gekozen om een zo hoog mogelijke seksuele prikkeling te bereiken, hoewel penetratie geenszins onmisbaar is voor een aangename ervaring. Hoe geraffineerder de scène in elkaar steekt, hoe voorzichtiger de deelnemers zijn. Als de bewegingsvrijheid van de partner belemmerd wordt, gebruiken de participanten *safe words* waarmee men aangeeft wanneer een limiet is bereikt.

Tegengesteld aan het populaire stereotiep wordt de "sadist" eigenlijk gecontroleerd door de "masochist". Het is de *top* die de *bottom* moet opwinden. Wanneer dit ondanks alle inspanningen niet gebeurt, dan is niets vervelender dan "sadist" te zijn. Zoals een "sadist" schrijft: "mijn doel is Rita op te hitsen en haar alle mogelijke plezier te geven. Ze vertrouwt me dat ik haar naar de grenzen van pijn en plezier kan brengen en haar tegelijk opgewonden houdt. Ik

⁵⁹ Zie Gosselin & Wilson, *Op. cit.*

⁶⁰ Guy Balwin, *The ties that bind*, p.127-130, p.181-184, p.204-207.

⁶¹ Truscott, *Op. cit.*

⁶² Baldwin, *Op. cit.*, p.39.

⁶³ Zie Patrias, *Op. cit.*, Moser and Levitt, *Op. cit.*

⁶⁴ M.S. Weinberg, C.J. Williams & C. Moser, 'The social constituents of sadomasochism', in *Social Problems*, vol. 31, 1984. Zie ook Bonnie & Vern Bullough, *Sin, sickness and sanity* (New York: New American Library, 1977, p.210).

weet waar die grens ligt en hierdoor krijg ik mijn *kick*; namelijk haar zo goed te kennen dat ik haar geest en lichaam voor haar genot kan controleren"⁶⁵. In plaats van vrees op te wekken is een goede *top* een veelgevraagd iemand voor de veel talrijker onderdanige SM-beoefenaars. Eén *top* vertelt het volgende: "Ik dwing niemand. Vrouwen komen naar mij, bellen me op, (...) vragen of ze langs kunnen komen. Ik trek hen aan. Zij horen over me via een vriend en schrijven me over hun fantasieën. Voorspel is voor mij niet alleen iets onmiddellijk voor de eigenlijke seks, maar gebeurt soms een week of een maand op voorhand (...) Veel mensen denken dat S/M elkaar kwetsen is maar dat is niet het geval. Het is eigenlijk een lange-termijn voorspel. Het heeft een schrikwekkend vernislaagje, maar in werkelijkheid houdt de "dader" van het "slachtoffer". Ik houd van de wetenschap dat ik hen zoals niemand anders kan opwinden. Ik maak hen kwetsbaar en bind hen in ongegeneerde posities vast wat voor vrouwen die hiervan houden – het is niet iedereen gegeven – enorm is. In essentie moet ik hun zoveel mogelijk orgasmen geven en hierdoor voel ik me meer man. Ik kom zelf graag klaar maar ik verkies mentaal scherp te blijven zodat het scenario standhoudt. Het is een plezierige fictie, een geestelijk orgasme zonder echte wreedheid"⁶⁶. En sinds het moment dat meer en meer mensen het werkelijke leven van SM-beoefenaars leerden kennen, werd sado-masochisme gaandeweg genormaliseerd.

7. De normalisering van sadomasochisme

Traag maar gestadig onttrok sadomasochisme zich aan de marginaliteit. Verschillende factoren hielpen hierbij zoals de populaire lingenriemmode in de jaren '80 die fetisjistische kledij ontstigmatiseerde, sterren die in boulevardbladen over hun *kinky* bedgeheimen berichtten, de verkiezing van de lesbische sado-masochiste, Christina Schenk, in het Duitse parlement en talrijke bioscoopfilms zoals *9 1/2 Weeks* (hoewel film nog vaak misleidend werkt zoals de Amerikaanse succesreeksen *LA Law* en *Law and Order* aantonen). Eén van de belangrijkste invloeden ging uit van de bekende zangeres-danseres Madonna die niet alleen fetisjistische kledij droeg en erover sprak, maar tevens poseerde in een *bestselling* fotosessie met talloze SM-attributen en -poses. Het immense succes van die fotoreeks bracht sadomasochisme onder de aandacht van het grote publiek. Recent is het zelfs moeilijk geworden om milde vormen van de sadomasochistische verbeelding te vermijden. Chris Gosselin merkt op dat "mensen er op televisie grappen over maken en muziekgroepjes op ons scherm dansen terwijl ze met zweepjes zwaaien en fetisjistische kostuums dragen. Tegenwoordig kan je zelfs wenskaarten met sadomasochistische thema's kopen om naar je interessantere vrienden te sturen"⁶⁷.

Het belangrijkste gevolg van die normalisering was dat steeds meer koppels en ook vrouwen de SM-gemeenschap opzochten en gingen experimenteren

⁶⁵ Geciteerd in Polhemus & Randall, *Op. cit.*, p.19.

⁶⁶ *Ibidem*, p.81-82.

⁶⁷ Chris Gosselin, *Op. cit.*, p.130.

met sadomasochistische seks. In Groot-Brittannië informeerde het populaire vrouwenblad *Options* in april 1992 haar lezers als volgt over *bondage*: "het is algemeen erkend dat het een plaats heeft in het seksuele repertorium van elk, normaal, sexy persoon. In plaats van dit te beschouwen als een teken van moreel verval, beschouwt men sadomasochisme als onderdeel van een nieuwe en opwindende tijdsgeest waarin mensen zichzelf zonder complexen zien als multidimensionele wezens vol complexiteit en contradictie".

Eenmaal vrouwen openlijk spraken over hun voorkeur voor sadomasochistische seks, eerder dan zich over te geven aan de flagellatie die men in de populaire "romantische fictie" terugvindt, ondermijnden ze de christelijke en feministische pogingen om slechts restrictieve "geciviliseerde" seks te promoten. Een tegenaanval was onvermijdelijk. Christelijke en feministische moraalridders die de publieke attitude tegenover sadomasochistische seks als een maat zagen voor hun eigen maatschappelijke invloed reageerden met afschuw op die geleidelijke normalisering. Hun ideologie en theologie heb ik in mijn boek uit de doeken gedaan. Hier volstaat het om even te kijken hoe deze groepen misleidende informatie blijven verspreiden.

Ondanks de verschillende ideologische en religieuze beweegredenen denken deze groepen dat ze in staat zijn om in elk sociaal verschijnsel onplezierige sadomasochistische elementen te ontmaskeren. Net zoals sommige christenen die elementen aantreffen in afbeeldingen van ontblote boezems en Amerikaanse misdaadliteratuur⁶⁸, zien de feministen ze in de patriarchale praktijken zoals huwelijksaanzoeken, het sturen van wenskaarten met Valentijn, het lezen van romannetjes en het dragen van schoenen met naaldhakken⁶⁹. Lynn Chancer hanteerde de term 'somasochisme' om de verdrukkende imperialistische en racistische machtsrelaties nader te verklaren⁷⁰. Aan beide zijden van de Atlantische Oceaan beweren feministen dat sadomasochisme uitgevonden was om het patriarchaat van de eerste feministische golf tussen 1880 en 1920 te redden. De actuele normalisering zou een kaakslag zijn voor de lesbische vleugel van de vrouwenbeweging. Om twee redenen is dit onzinnig. Primo, vrouwelijk sadomasochisme schijnt een lange, maar onbekende geschiedenis te hebben. Secundo, de christelijk-feministische alliantie tegen sadomasochisme moedigde de legale autoriteiten aan om de groeiende SM-gemeenschap zonder genade aan te pakken.

8. De politiek van sadomasochisme

Telkens SM-gemeenschappen verschenen, waren politie-invallen niet ver af. In 1976 viel de politie van Los Angeles een homoclub binnen waar een onschuldig

⁶⁸ David Holbrook, geciteerd in Mary Whitehouse, *Whatever happened to sex* (Hove: Wayland Publishers, 1977).

⁶⁹ Corin Sweet, 'Pornography and addiction: a political issue', in Catherine Itzin, *Pornography: women, violence and civil liberties: radical view* (London: Oxford University Press, 1992).

⁷⁰ Lynn Chancer, *Sadomasochism in everyday life: the dynamics of power and powerlessness* (New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 1992).

soort 'slavenveiling', het studentikoze hoogtepunt van de *charity rag week*, werd gehouden. Die ongelooflijke verspilling aan middelen werd gerechtvaardigd door sensationele beweringen dat de "politie homoseksuele slaven had bevrijd", hiermee suggererend dat mensen tegen hun wil aan de homoseksualiteit werden verkocht.

In 1980 zond een Amerikaans TV-station een vierdelige reeks uit over sado-masochisme als een publieke bedreiging die de samenleving in zijn fundamenteen aantastte. Er werd onder meer beweerd dat de dienst spoedgevallen van een lokaal ziekenhuis werkelijk vol lag met verwonde SM-slachtoffers. Twee weken later beweerde een lokale krant dat tien procent van de moorden het gevolg van sado-masochistische seksspelletjes waren. Wanneer een deel van de *gay scene* van San Francisco in juli 1981 afbrandde, verspreidde de politie het gerucht dat onbekende SM-slaven die aan hen bed waren vastgeketend levend verbrand waren. Men stelde tevens voor dat SM-ouders samen met prostituees, lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en koppels die aan partnerruil doen het hoederecht over hun kinderen zouden verliezen. Sado-masochistische seks werd in de Verenigde Staten vervolgd als het toebrengen van slagen en verwondingen (*assault laws*), homoseksuele en ongehuwde paren werden verplicht om te getuigen tegen hun partner en de straffen waren zwaar. Kenneth Appleby bevoorbeeld, werd tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij zijn geliefde geaaid had met een zweep.

Een gelijkaardige kruistocht begon in Canada in 1979 toen de politie een sauna voor homoseksuelen, genaamd *The Barracks* binnenviel omdat "publieke" seks onfatsoenlijk was en een inmenging van openbare orde noodzakelijk was. Nadien volgde een razzia in het *Barracks Defence Committee* en werd het materiaal van de beoefenaars meegenomen. Nadat men meerdere zaken had gewonnen, plaagde de politie firma's die erotisch speelgoed vervaardigden en ledereen kledij ontwierpen. De politie had die objecten gherdefinieerd als pornografische items!

Ook de Britse politie trachtte via herdefiniëring van de wet seksualiteit te controleren. In 1988 werd een zekere Carter die zijn hotelkelder aan SM-beoefenaars ter beschikking stelde veroordeeld voor het toebrengen van slagen en verwondingen nadat hij twee instemmende vrouwen 'gespankt' had. Eén van de dames werd later zijn vrouw. Vier jaar later luisterde een zeemacht-officier in Portsmouth naar dezelfde aanklacht omdat hij tijdens een bondage-spel tepelklemmen had geplaatst. Hij werd vrijgelaten. De veroordeling van hele groep mannen die meerdere video's van hun SM-scènes hadden gemaakt, en bekend werd als de *Spanner Case*, was de grootste slag van de speciaal opgerichte politie-eenheid *Obscene Publications Squad*⁷¹. Die eenheid die officieuze banden had met groepen van christelijke moraalridders in Groot-Brittannië had teveel zaken tegen pornografie verloren en zag in sado-masochisme een geschikte alternatief om hun bestaan te rechtvaardigen. Gebruikmakend van stadsmithen over *snuff movies* en satanisch misbruik vielen ze

⁷¹ Zie Thompson, *Op. cit.* Voor de *Spanner Case* verwijzen we naar het artikel van Stefan Sottiaux, 'Sado-masochisme: het recht op privacy voorbij', in dit nummer van *Ethiek & Maatschappij*.

huizen van SM-beoefenaars binnen. Vijftien sadomasochisten werden voor het gerecht gedaagd. Hun advocaten werden belasterd, ontslagen, gedwongen te verhuizen of werden ziek van de spanningen. Politiediensten meenden dat het succes in de rechtbank zou leiden tot nieuwe wetten en dus meer bevoegdheden en macht. Intussen maakte die eenheid gebruik van de publieke bezorgdheid die ze zelf had gecreëerd en haar een volmacht gaf haar neus in iemands privé-zaken te steken. Na de gerechtszaken tegen enkele particulieren, viseerde de Britse politie de SM-gemeenschap zelf. Men bedreigde het florerende Londense clubleven, bekeek pornofilms op zoek naar herkenbare personen die men kon vervolgen en lanceerde een zoveelste campagne tegen pornografie waarin men beweerde dat die gedomineerd werd door *bizar sex*. Vrouwen wiens genitaliën of tepels *gepierced* waren met zilveren of verzilverde ringen waren verdacht⁷².

In 1993 waren er talloze invallen bij SM-beoefenaars en -sympathisanten tijdens dewelke de politie erotisch speelgoed, boeken, tijdschriften, adresboeken, lederen motorpakken in beslag nam. Eén liefhebber van *caning* verloor zijn lesopdracht toen de politie aan de directie een video toonden waarop de verzameling rietstengeltjes van hun collega uitgesteld lag. Eén inval op een feestje in Yorkshire waarop dertig mensen gearresteerd werden omdat ze lederen jeans en rubberen korte broeken droegen, toont dat de Engelse politie werkelijk tot het uiterste ging. Men rechtvaardigde de werkzaamheden van die speciale eenheid door te benadrukken dat men niet de private moraal superviseerde maar men seksueel geweld een halt wou toeroepen⁷³.

Hoe dan ook, die repressieve politiek was niet succesvol. Het vonnis tegen de verdedigers in de *Spanner Case* maakte van sadomasochisme een publiek item. Bovendien werd het klassieke argument van de politie waarmee men de SM-gemeenschap buiten de wet wou stellen, met name dat zij burgers beschermde eerder dan privaat gedrag van mensen bespioneerde en wou controleren, verworpen⁷⁴. De kwaliteitspers verwierp niet alleen het oorspronkelijke vonnis, zoals *The Times* die sprak over "illiberal nonsense" of *The Independent* die schreef over "disturbing precedent", maar hielp de geleidelijke normalisering van sadomasochisme ook vooruit⁷⁵ en veroordeelde de sensationele berichtgeving in andere media als uitingen van morele paniek⁷⁶. In 1992 slaagde het parlementslid Dr. Spink er niet in om de zogenaamde vrouwonvriendelijke bedreiging van sadomasochistische seks te gebruiken om iedere vorm van pornografie in Groot-Brittannië te beperken⁷⁷. Ondanks het mislukte beroep van de *Spanner*-advocaten in Straatsburg, gaf de *Law Commission* toch de aanbeveling om sadomasochistische seks te depenaliseren. Veroordelingen, sensationele persberichten en morele kruistochten hebben de normalisering van sadomasochistische seks niet kunnen tegenhouden. SM werd aanvaardbaar in Groot-Brittannië.

⁷² Zie *Police Review*, Augustus 1991.

⁷³ Chris Woods, 'The Porn Wars' in *Gay Times* Juli 1992.

⁷⁴ Zie *Police Review*, 16 Augustus 1991, p.1167.

⁷⁵ *Weekend Guardian*, 28 november 1992, p.6-12.

⁷⁶ *Observer Magazine*, 29 november 1992, p.50-56.

⁷⁷ *Daily Telegraph*, 28 oktober 1992, p.14.

9. Een slotbemerking

In een redelijke en gezonde samenleving is er geen rechtvaardiging voor het opleggen van idealen en moralen aan anderen, of het strafbaar stellen van een onschuldig middel dat iemands seksuele opwinding stimuleert. Zeker wanneer andere sociale noden alle aandacht opeisen. De stigmatisering van sado-masochistische seks was het werk van mensen die hun seksuele praktijk als voorbeeld stelden en die ook aan anderen wilden opleggen. De zogenaamde wetenschappelijke onderbouw waarop die visie steunde – Krafft-Ebings en Freudiaanse overtuigingen over de natuur en betekenis van sadomasochisme – was niet meer dan een schijnvertoning. Sadomasochistische seks heeft niets gemeen met mensen die om welke reden ook hun seksuele wil aan anderen opleggen. De maatschappelijke vrede en de aanpak van seksueel misbruik hebben niets te winnen bij een vervolging van enkele liefhebbers die de geneugten van een verhoogde seksuele prikkeling en opwinding ontdekt hebben. De continue pogingen om misleidende informatie over sadomasochisme te verspreiden laten me alvast geloven dat diegenen die geen echte belangstelling hebben voor het oplossen van seksuele misdrijven, des te meer belang hebben bij het verhinderen dat mensen aan seks plezier beleven. Ik vermoed dat zij plezier beleven aan dat exploiteren van zulke ellende om hun eigen anachronistische agenda te promoten. Misschien is het hoogtijd dat menswetenschappers de kwalijke sociale gevolgen van dit ‘moreel masochisme’ onder ogen zien.